

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Мелкумян К.А., здоб. ВО

Іванова О.А., канд. екон. наук, доц.

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Величко К.Ю., канд екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет

Інвестиційна привабливість є критичним чинником, який сприяє притоку капіталу, покращенню умов виробництва, підвищенню конкурентоспроможності та стимулюванню інновацій у діяльність підприємства.

В Україні дефініція «інвестиційна привабливість підприємства» закріплена законодавчо Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, зокрема в наказі №22 від 23.02.1998 р. «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації» [1]. Згідно з цією методикою, інвестиційна привабливість підприємства визначається як «рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог або інтересів інвестора стосовно конкретного підприємства» [1], що може бути кількісно оцінене за відповідними показниками, включаючи інтегральну оцінку. Т. Китайчук, наприклад, наголошує, що «інвестиційна привабливість характеризується рівнем задоволення різноманітних вимог та інтересів інвесторів, серед яких можна виділити фінансові, виробничі, організаційні та інші аспекти. Оцінка цієї привабливості може бути проведена за допомогою різних показників, включаючи інтегральну оцінку, що забезпечує всебічний аналіз привабливості підприємства для потенційного інвестора» [2]. В сучасних умовах питання інвестиційної привабливості набуло особливої актуальності для значної частини українських підприємств, які в умовах війни відчують дефіцит ресурсів, необхідних для розвитку виробничих потужностей. Недостатність інвестиційного капіталу обмежує можливості компаній здійснювати інноваційні проєкти, модернізуватися та, як наслідок, підвищувати власну конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Інвестиційна привабливість підприємства обумовлена сукупністю різноманітних факторів, які можна ранжувати за ступенем їх значущості.

По-перше, геополітичний фактор, у якому сьогодні ключовим стримуючим і дестабілізуючим елементом є війна, що значно підвищує ризики будь-якого інвестування [3]. До цього ж фактору відносяться сприятливе географічне розташування для міжнародної торгівлі та близькість до ключових ринків.

По-друге, політико-правовий фактор, який охоплює стабільність законодавства, особливо у сфері захисту прав інвесторів, низький рівень корупції та прозорість регуляторних процедур.

По-третє, економічна стабільність, що включає стабільність макроекономічного середовища, передбачувану фіскальну політику та стабільність валюти, що забезпечує зниження ризиків для інвесторів.

По-четверте, інфраструктурний фактор та доступність ресурсів, зокрема, розвиток інфраструктури, наявність кваліфікованої робочої сили, доступ до природних ресурсів та інноваційних технологій. Крім того, фактор інтеграції є важливим, адже рівень підключення до міжнародних організацій і ринків, зокрема у межах євроінтеграційних процесів, може сприяти підвищенню доступу до європейських ринків та інвестицій.

Важливим елементом формування інвестиційної привабливості є проведення якісної її оцінки, яка відображає можливості та ризики інвестиційної діяльності з урахуванням рівня (макро-, мезо- або мікро-).

Основними методами оцінки інвестиційної привабливості підприємства (ІПП) (рис. 1) є фінансовий аналіз, який включає оцінку ліквідності, рентабельності та платоспроможності, що вказує на здатність підприємства залучати та обслуговувати інвестиції.

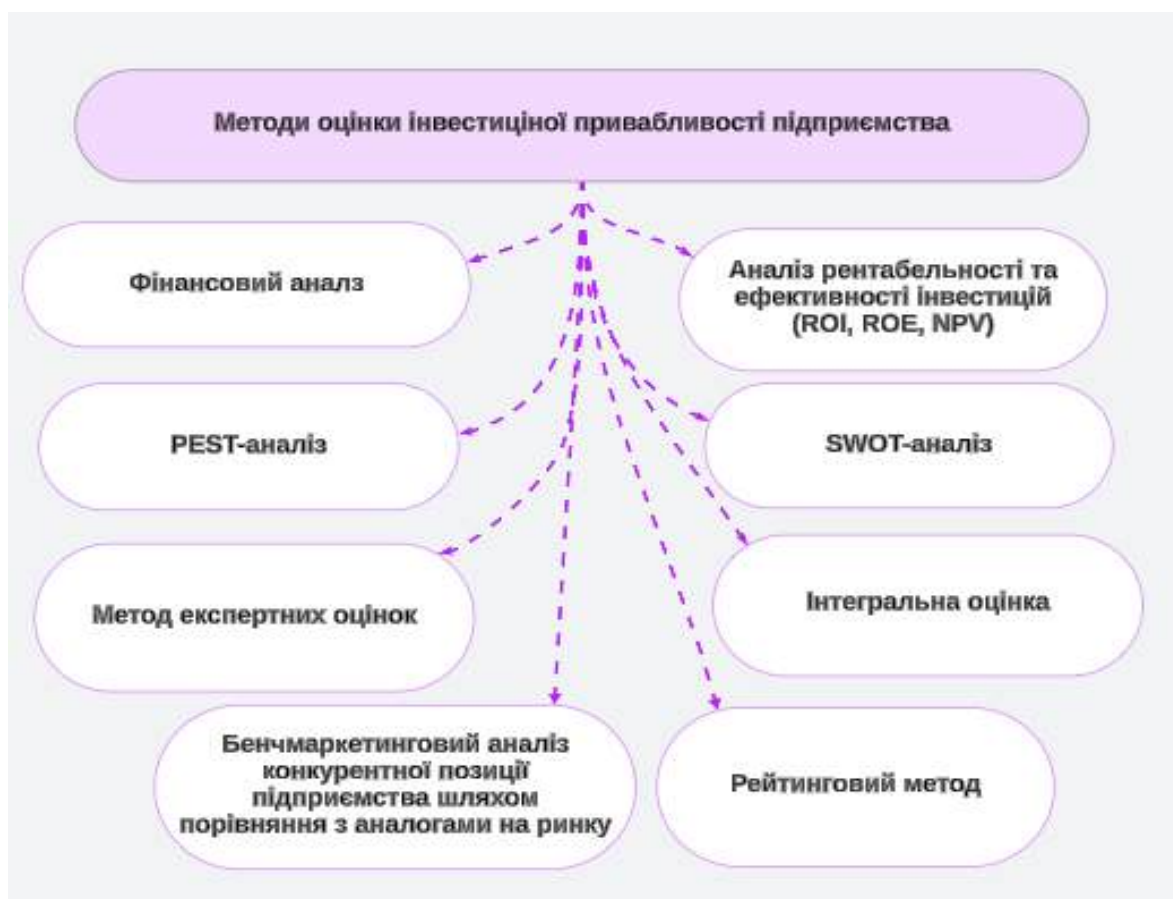

Рис. 1. Основні методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: побудовано авторами.

Метод експертних оцінок дозволяє залучити аналітичну оцінку фахівців галузі та експертів, а інтегральна оцінка передбачає обчислення сукупного показника ІПП на основі численних кількісних та якісних параметрів. SWOT-

аналіз допомагає виявити внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на привабливість, а PEST-аналіз зосереджений на політичних, економічних, соціальних та технологічних аспектах макrorівня. Аналіз рентабельності та ефективності інвестицій (ROI, ROE, NPV) дає змогу визначити фінансову доцільність капіталовкладень, у той час як рейтинговий метод оцінює ІПП через порівняння за рейтинговими показниками. Бенчмаркетинговий аналіз оцінює конкурентні позиції підприємства шляхом порівняння з аналогами на ринку.

Слід також враховувати сучасні тенденції в інвестуванні, серед яких провідне місце займає орієнтація на принципи сталого розвитку. Сталий розвиток передбачає баланс між економічним зростанням, соціальною відповідальністю та охороною навколишнього середовища, що є ключовим для забезпечення довготривалої стабільності бізнесу та суспільства в цілому.

Впровадження принципів сталого розвитку дозволяє підприємствам не лише покращити екологічні показники та якість управління, але й залучити нові джерела фінансування завдяки відповідності вимогам інвесторів, орієнтованих на ESG-критерії (екологічні, соціальні та управлінські стандарти). Сучасні інвестори все частіше надають перевагу проектам, які відповідають принципам сталого розвитку, адже це забезпечує додаткову стабільність та відповідальність бізнесу у довгостроковій перспективі, а також знижує ризики, пов'язані з потенційними екологічними та соціальними викликами. Наприклад, зараз суттєво збільшилися інвестиції у проекти, що відповідають принципам зеленої архітектури, такі як використання екологічно чистих матеріалів і енергоефективних технологій, а також інвестицій у відновлювальні джерела енергії.

Таким чином, реалізація стратегій для покращення інвестиційної привабливості українських підприємств потребує комплексного підходу до оцінки факторів впливу, а також врахування сталих практик, які сприятимуть формуванню позитивного іміджу серед інвесторів та підвищують їх готовність до співпраці навіть у складних умовах.

Інформаційні джерела:

1. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG2654> (дата звернення 26.10.2024).
2. Китайчук, Т. (2023). Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>
3. Величко К. Ю., Короїд А. О. Вплив війни на міжнародну інвестиційну привабливість національних підприємств. *Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14-15 березня 2024 р.; Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 454-456с.